

II. kongres arhivista Bosne i Hercegovine *Arhivi u savremenom društvu*

Bihać, BiH, 5–7. lipnja 2013.

Sredinom protekle godine u organizaciji Arhivističke udruge Bosne i Hercegovine i Arhiva Unsko-Sanskoga kantona u Bihaću priređen je drugi Kongres arhivista BiH, na kojem je unutar središnje teme vrlo uopćena naziva *Arhivi u savremenom društvu* upriličeno ukupno 18 predavanja. Kongres je imao međunarodni predznak, što je podrazumijevalo, kao i u drugim sličnim arhivističkim okupljanjima na ovim prostorima, sudjelovanje stručnjaka s područja bivših jugoslavenskih republika, koji dijele i slične arhivističke poteškoće i izazove struke, pa je posve jasno njihovo veliko zanimanje za takve stručne skupove. Dakako, znatnoj pozornosti kojima su popraćeni ne treba odreći i nepostojanje jezične barijere među sudionicima.

Predavanja na Kongresu bila su podijeljena unutar dviju plenarnih sjednica. U prvoj, nazvanoj *Država, politika i arhivi*, nudila se mogućnost izlaganja raznolikih priloga, te su tako u njezinu sadržaju mjesto pronašli nastupi I. Šabotića iz Arhiva Tuzlanskoga kantona (*Arhivi, tranzicija, politika i etika*) i Z. Semlić Rajh iz Pokrajinskog arhiva Maribor (*Arhivi i etika*), koji su pokušali protumačiti trenutačno stanje struke, njezin položaj u društvu te etičke norme koje bi trebale biti obrascem ponašanja njezinih nositelja.

Na znatnu i neraskidivu povezanost, (pre)čest negativan utjecaj političkih struktura na razvoj i rezultate arhivske djelatnosti u prošlosti i danas te njezino životarenje na društvenoj i znanstvenoj margini upozorili su radovi I. Oreškovića iz Državnog arhiva u Dubrovniku (*Dvostruki aršini politike. Kad struka cvili, reži i laže! Kulin ban putuje*), M. Popović Subić iz Arhiva Vojvodine u Novom Sadu (*Bitisanje arhiva kao izraz političke volje*), J. Živković iz Istorijskog arhiva u Požarevcu (*Arhivsko zakonodavstvo u Srbiji – odnos države prema zaštiti arhivske građe*) te Marija Stipančevića iz Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu (*Utjecaj politike na djelatnost Zemaljskog arhiva u Zagrebu na prijelazu 19. i 20. st.*).

Unutar prve plenarne sjednice našla su se i predavanja A. Kožara, umirovljenoga sveučilišnog profesora iz Tuzle (*O nekim prioritetima razvoja arhivske službe u BiH*), D. Kušena iz Državnog arhiva u Osijeku o sveopćoj komercijalizaciji arhivske službe te opravdanosti toga smjera njezina razvoja (*Javna arhivska služba i opasnost njezine komercijalizacije*), I. Posedi iz Državnog arhiva u Varaždinu (*Odnos prema stvarateljima koji arhivu osiguravaju radni prostor*), Andreja Rodinisa iz Arhiva BiH u Sarajevu o značenju kritičkoga priređivanja i tiskanja arhivskih izvora, kao i izdavačke djelatnosti u okvirima struke općenito (*Publiciranje arhivske građe*) te P. P. Klasinca iz Međunarodnoga instituta za arhivsku znanost u Trstu i Mariboru, koji je govorio o suvremenom obrazovanju arhivističkih stručnjaka na primjeru jednoga obrazovnoga programa matične institucije (*Elementi magistarskog studija arhivistike*).

Druga plenarna sjednica, *Arhivi i informacijsko okruženje*, okupila je izlaganja iz užega područja struke te je zbog toga bila tematski manje raspršena nego

prethodna. Svih sedam radova vezivalo se, izravno ili posredno, na razmatranje područja arhivistike kao informacijske djelatnosti, odnosno dostupnosti arhivskoga gradiva u digitalnim repozitorijima kao jednoga od temeljnih zadataka struke u budućnosti.

Sjednicu je otvorila V. Lemić iz Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu izlaganjem *Arhivi i informacijsko okruženje: umreženje, interoperabilnost i suradnja*, a slijedile su D. Branković iz Arhiva Vojvodine u Novom Sadu, *Arhivi u virtualnom svetu: modernizacija arhiva kao odgovor informacionim zahtevima korisnika*, te N. Čibej iz Pokrajinskog arhiva Koper, koja je nastupila s predavanjem *Enotni ali poenoteni informacijski sistem/i v arhivih*. M. Đorđević iz Istorijskog arhiva u Nišu prenijela je iskustva svoje ustanove u svezi s dostupnošću podataka širem korisničkom krugu (*Istorijski arhiv Niš u kontekstu savremenog informacijskog okruženja*), S. Cvetković iz Istorijskog arhiva u Požarevcu raspravljala je o mrežnim izvorima za genealoška istraživanja na području bivše Jugoslavije (*Izvori za genealoška istraživanja na Internetu na prostoru bivše SFRJ*), B. Molnar, tada još predstavnicom Državnog arhiva u Zagrebu, govorila je o digitalnim arhivskim zbirkama na jednom od njihovih primjera (*Arhivi istraživačkih podataka u području društvenih znanosti, SERSCI-Da projekt*), a u zaključnom predavanju N. Maslo iz Ureda visokoga predstavnika (Office of the High Representative) izložila je osnovne činjenice u svezi s osnivanjem i sudbinom dokumentacije ovoga visokog međunarodnog tijela odgovornoga za nadgledanje provedbe Mirovnoga sporazuma kojim je okončan sukob u BiH te, na tom primjeru, prednosti stvaranja digitalnih arhiva (*Osnivanje i razvoj OHR arhive kao istorijskog zapisa djelovanja ove međunarodne institucije*).

Nakon svake plenarne sjednice bilo je predviđeno vrijeme za raspravu, a koje je uistinu iskorišteno za vrlo žive razgovore među sudionicima. Mora se priznati da je način pripreme i poslovična opuštenost domaćina uistinu pridonijela raspravi kakvu se na našim stručnim skupovima – često obilježenima visokom dozom stručnoga prenemaganja – rijetko viđa. Sve što je u raspravama izrečeno, bilo je izravno, bez nepotrebnih ograda. Poteškoće u razvoju arhivske struke na području regije jednostavno su prepoznate i nedvosmisleno imenovane. Zaključci kongresa ponešto su ih, doduše, ublaženije prisposodili BiH prilikama i jasnije pribilježili. U njima je nedvosmisleno naglašena potreba stručne i organizacijske autonomije arhiva prema politici, izradbe strategije razvoja arhivske struke u BiH do 2020., posvećivanja veće pozornosti preuzimanju i zaštiti arhivskoga gradiva u nastajanju, uspostave arhivske mreže na čitavom teritoriju države, snažnijega djelovanja u smjeru obrazovanja, pogotovo mladih arhivskih stručnjaka, i modernizacije cjelokupne službe te jačanja međuarhivske i međunarodne suradnje kako bi se približili stručnim postignućima zapadnoeuropskih uzora.

Na kraju nije na odmet spomenuti da su među izlagačima čak trećinu činili predstavnici hrvatskih arhivističkih ustanova, što je uistinu hvale vrijedan podatak.

Mario Stipančević